

INGEZONDEN

Mr. Editor.

Through the kindness of Dr. van Loon I came into the possession of the answer of Prof. Edward C. Kirk (T. v. T. No. 3 1927) with which he has honoured an article of mine, which has appeared in „het Tijdschrift voor Tandheelkunde”.

It would be highly discourteous to a man of the authority of Prof. Kirk to ignore this answer by not replying.

But Mr. Editor I am sorry to say that I am not in a position to reply to Prof. Kirk.

Having broken up my library, museum and laboratory and since December 1925 travelling abroad, I cannot deal properly with this subject and defend my views.

But to one reproach I must refer: n.l. my refusal to the publication of my paper on this subject in the transactions of the Dental Congress held in St. Louis.

The attendance to the section of Anatomy was such that I refused to read my paper and, not being read, to my mind, it ought not to be incorporated into the Transactions.

This certainly was a deception to me as I had gone into the trouble of bringing with me a special microscope and my slides.

I admire the optimism of Prof. Kirk to believe that in 25 years to come, I as a centenarian would still trouble myself with positive, negative and neutral polarisation.

But should we both be still alive by that time, who can tell what may happen!

Yours truly,

GREVERS.

DE VOLKSGEZONDHEID EN DE HEER VAN HASSELT *)

De Heer A. L. J. C. v a n H a s s e l t, D. D. S., Lid van de Gezondheidsraad, Vice-Voorzitter van het N. T. G., van de B. O. U. T. en van de D. E. N. T. A., spreekt aldus; ¹⁾

„De geschiedenis van de wetjes van 1925 en 1926 heeft het gemis aan inzicht in tandheelkundige toestanden bij hoogere en lagere autoriteiten duidelijk aan het licht gebracht.

...Hoezeer het wetenschappelijk kunnen voor de beoordeeling van wat een geval vereischt noodzakelijk is, toch wordt er nog iets meer verlangd bij onze adviesen, n.l. karakter, eerlijkheid en fatsoen. Op grond hiervan vreezen wij juist de funeste gevolgen van de bedoelde wet.”

Het illustere gezelschap, dat naar deze keurig gestyleerde zinnen zonder twijfel met instemming luisterde (noch van interruptie, noch van controverse maken immers de in druk gepubliceerde notulen eenige melding) heeft geen aanleiding gevonden ze aan de waarheid alsmede aan logika te toetsen.

Ik ben van meening, dat er alle aanleiding bestaat dit wel te doen en ik steek van wal.

Dat het wetenschappelijk kunnen alleen door het afgelegd Utrechtsch examen ten volle is gewaarborgd, is een meening als een andere, daar kan redelijkerwijze niemand aanstoot aan nemen. Men toone door zijn werk, dat ook on-Utrechtsch werk zich mag laten zien.

Iets anders is echter als men *ethische* categorieën erbij haalt als: „karakter”, „eerlijkheid” en „fatsoen”, en men „de funeste gevolgen van deze wet” attribueert juist aan het ontbreken dezer factoren van rechtschapenheid bij de door deze wet geschapen bevoegden.

Karakter, eerlijkheid, fatsoen, dient een mensch van „karakter eerlijkheid en fatsoen” bij al zijne medeburgers te veronderstellen, totdat in bepaalde gevallen het tegendeel blijkt. En zelfs in dat geval dient *een man van eenig inzicht en ontwikkeling, zich te hoeden voor kwetsende generalisaties*, tenzij men behept is door de mouchardmentaliteit, voor welke, de heele menschheid à priori in de gevangenis hoort en die er toevallig buiten zijn, dit danken aan het feit, dat zij nog niet betrappt zijn.

*) Ongewijzigd opgenomen (Red.).

¹⁾ T. v. T. 15 April 1927, blz. 284.

En als de heer Van Hasselt goed geluisterd had naar de enkele minuten tevoren uitgesproken oratio inauguralis van den Voorzitter, had hij alvast van hem kunnen leeren dat „Intra muros Iliacos peccatur et extra”. Mag ik even citeeren?

„Ten einde elk misverstand te voorkomen, zij hier tuscheen haakjes gezegd, dat ik, sprekende van voor en na-deel, alleen den patiënt op 't oog heb en dat ik hier niet noem zelfs die behandelingen, welke klaarblijkelijk hare aanleiding vonden in 't financiële voordeel van de behandel-aars. De actieve personen uit deze drama's met den naam van *tandheekundige of tandarts* te bestempelen, wil me niet uit de pen; *en ik weet, dat ze niet alleen onder personen zonder diploma te vinden zijn, maar dat ze ook onder wet-telijk bevoegden voorkomen; we hebben het bezit van men-schen met een dusdanige mentaliteit in ons corps helaas met andere vrije beroepen gemeen.*” T. v. T. 15 IV 1927, blz. 276.

Hieruit blijkt, dat het verwijt van „gemis aan inzicht in tandheel-kundige toestanden” niet de hoogere en lagere autoriteiten treft, maar den heer Van Hasselt.

Die hoogere en lagere autoriteiten hebben hun inzicht klaarblijkelijk liever bij den Voorzitter dan bij den heer Van Hasselt opgestoken... en terecht.

Ten einde dit aan te toonen, neem ik deze gelegenheid te baat om een schrijven te publiceeren, dat een schel licht werpt op toestanden die aan het instituut heerschen dat opgericht is ten einde de Volksgezondheid te bevorderen op de wijze waarop de heeren Van Has-selt en Klinkhamer zulks als overeenkomstig hunne strenge eischen beschouwen naar getuigenis van een circulaire gedateerd 8 October 1926 en gericht tot de Haagsche geneesheeren.

's Gravenhage, 8 October 1926.

WelEdel ZeerGeleerde Heer,

De beschouwingen over de uitvoering van het Tandtech-nikerswetje, dat den laatsten tijd zooveel stof heeft opge-worpen, heeft weer eens sterk het licht laten vallen op het euvel der kwakzalverij in het algemeen en dat der onbevoeg-de uitoefening der tandheekunde in het bijzonder.

Inderdaad wordt door het optreden der tandtechnici groote schade gedaan aan de behoorlijke mond-verzorging van het volk en gaat zodoende veel van de gemaakte propaganda voor mondhygiene weer verloren.

Teneinde hierin verbetering te brengen, besloot de Haag-sche Tandartsen-Vereeniging eenige jaren geleden tot het oprichten van een Tandheekundig Instituut voor Minder-Welgestelden „D.E.N.T.A.”, Laan van Meerdervoort 50c

waar tegen lage tarieven goede tandheelkundige hulp te verkrijgen zou zijn.

Hoewel geen philantropie beoogd werd, is het doel evenmin op winst berekend, doch worden *de medewerkende tandartsen tegen zeer bescheiden uurtarief gehonoreerd*. Eventueele winst komt uitsluitend het Instituut ten goede.

Een twintigtal Haagsche tandartsen hebben hunne medewerking tot de oprichting verleend, de meesten ook door zelf patiënten op D.E.N.T.A. te behandelen met het gevolg, dat reeds thans de jonge inrichting zich in een gelukkigen groei kan verheugen.

Waar door het bovenbedoelde Wetje aan de meesten der door ons bestreden tandtechnici bevoegdheid is verleend tot verder werken op patiënten, komen wij tot U met het verzoek de daarvoor in aanmerking komende patiënten op onze inrichting te willen wijzen en hen af te raden tandheelkundige hulp te zoeken bij menschen, die hiertoe onvoldoende zijn opgeleid *en bij wien tevens de verleiding groot moet zijn door extractie en prothese zich van tijdroovende, weinig opbrengende en voor hen zeer moeilijke — zoo niet onmogelijke — conserveerende behandelingen te ontslaan*.

Wij sluiten hierbij in een kaart, met verzoek deze in Uw wachtkamer te willen plaatsen, en daarop de aandacht te vestigen van die patiënten (fondspatiënten e.d.), die voor de behandeling op ons Instituut in de termen vallen.

Tevens voegen wij hierbij eenige tariefkaartjes; gaarne zullen wij U op Uw verzoek meerdere doen toekomen.

In het vertrouwen, dat wij in deze op Uwe medewerking zullen mogen rekenen,

Met de meeste hoogachting,

Het Bestuur van D.E.N.T.A.:

J. M. KLINKHAMER, Voorzitter.

A. L. J. C. VAN HASSELT, Vice-Voorzitter.

J. C. G. VAN DER GRAGT, Secretaris.

F. J. NINCK BLOK, Penningmeester.

W. ODDENS, Commissaris.

De hierna gepubliceerde brief zal voor den heer Van Hasselt aanleiding zijn, zijn „inzicht in tandheelkundige toestanden” van het ook aan *zijn zorgen* toevertrouwd instituut te verrijken met gevolg, dat zij zoowel voor de deur van de D.E.N.T.A. als binnenin energiek aan het vegan zullen tijgen.

Ziehier het document.

's-Hage 29 April 1927.

Amice,

Hierbij de gegevens, betreffende de keurige tandheelkundige hulp, aan mijn 2e meisje bewezen.

Mej. C. H. begaf zich op Zaterdag 19 Febr. circa half twee naar het tandheelkundige instituut „Denta” L. v. M. Zij trof daar aan, een jongere en een iets oudere zuster. De jongere zuster diende haar het verdoovingsmiddel toe, het meisje maakte zich ongerust, dat de behandeling door de zuster zou plaatsvinden. Maar de oudere stelde haar gerust met te zeggen, dat zij geen van tweeën de kies zouden trekken, doch zouden wachten op den docter.

Toen om 2 uur de docter nog niet aanwezig was, vroeg ons meisje, of het nog lang zou duren, waarop de oudste zuster zeide: „Nee, de docter komt direct, maar laat mij maar vast even kijken.”

Het meisje, eenigszins zenuwachtig, antwoordde: „Maar U trekt hem toch niet?” waarop ontkenkend geantwoord werd. Desondanks heeft de oudste zuster de kies toch getrokken. Aangezien de mond toen vrij erg bloedde, werd ons meisje den raad gegeven, indien het niet ophield zich te vervoegen bij de 1e Hulp bij Ongelukken, aangezien de zuster, naar zij mededeelde, 's middags niet aanwezig zou zijn.

De bloeding verergerde inplaats van verminderde, en is ons meisje des avonds ongeveer half negen naar de 1e Hulp gegaan, aan wie zij een en ander mededeelde. De daar aanwezige docter maakte zich over het geval zeer boos, en belde „Denta” op, doch verkreeg geen aansluiting. Hij gaf haar iets, om te spoelen, doch deelde haar mede, dat, indien de bloeding niet tot stand kwam, zij, al was het ook 's nachts, zich tot den huisdocter moest wenden. Zij is hierop direct naar onzen huisdocter, Dr. S., gegaan, die haar iets gaf, waardoor de bloeding tot staan kwam.

Maandag daarop is zij wederom naar „Denta” gegaan, omdat zij meende, dat een stukje kies was blijven zitten. Zij heeft toen gelijk aanmerking gemaakt over het trekken van de zuster, doch antwoordde de docter hierop, dat dit in orde was, aangezien de zuster gediplomeerd was. De docter heeft toen nog, volgens haar zeggen, iets in haar mond gebrand, doch bleef het puntige stukje, volgens haar, nog aanwezig, en is dit, naar zij vertelt, eerst eenige weken later kwijt geraakt.

Ik vertrouw hiermede alle gewenschte inlichtingen verstrekt te hebben, en verblijf na groeten...

Reeds verscheidene klachten over de D.E.N.T.A. heb ik gelaten voor hetgeen zij waren, in de eerste plaats omdat ik in beginsel een voorstander ben van dergelijke instellingen. Zij kunnen *mits goed ingericht*, in zake Volksgezondheid veel nut stichten.

De onheusche insinuaties van den heer Van Hasselt vermag ik echter niet zonder replek laten nu mij hier zulk een goede gelegenheid door het toeval daartoe wordt geboden.

Een ieder die het bovenvermelde schrijven leest zal moeten worden getroffen door de zakelijke mededeeling van de feiten. Desniettenstaande achtte ik het gewenscht op grond van deugdelijke informaties de inhoud van deze brief te verifieeren.

Daardoor is komen vast te staan, dat de extractie door de Tandarts Mejuffrouw P. geschied is. De injectie echter is door een aan het instituut werkzaam zuster verricht.

Uit die feiten zijn twee conclusies te halen.

De eerste is dat aan de D.E.N.T.A. tandheelkundige bewerking door daartoe onbevoegde wordt uitgevoerd, niettegenstaande volgens de advertenties daar bevoegde en beproefde krachten aanwezig heeten te zijn. De resoluutheid van des zusters optreden wees erop, dat het geven van injecties haar daaglijksch werk was.

Dat nu, is absoluut strijdig met de door de directie van de D.E.N.T.A. gepropageerde opvattingen, welke aan diegene die niet onder den Utrechtschen ambtseid werkt, het recht ontzegt binnen het gebied van het rijk der Nederlanden plus Koloniën, zelfs een afdruk te nemen al is een bevoegde present.

Ik wil desnoods aannemen, dat de betreffende dental-nurse van de Denta de techniek van de injectie evengoed beheerscht als de „doctoren” aan die instelling praktiseerend, ...de *genius loci* binnen de gewijde muren moet de kracht bezitten om ieder on-Utrechtsche beedigde hand te paralyseeren bij de geringste poging.

Mijn twee conclusie is, dat er aan de Denta in de, in mijn oog zeer belangrijke aangelegenheid van de behandeling van nabloedingen zeer zonderlinge opvattingen blijken te heerschen. Met de meest bescheiden schroomvalligheid neem ik de vrijheid de aandacht der inspectie van volksgezondheid alsmede van het lid der Gezondheidsraad, mitsgaders Bout, Van Hasselt hierop te vestigen. Immers op de behandeling van nabloedingen bij extracties is de Denta klaarblijkelijk niet ingericht, anders zou de „docter” de patiënte niet reeds van tevoren naar de 1e Hulp hebben verwezen. De 1e Hulp bleek van dit bewijs van vertrouwen van de Denta niet buitengewoon gesteld... inde lacrimae.

Mogelijk zal het constateeren van deze ernstige misstand voor de Denta aanleiding zijn om zelfs hulpstations in alle deelen van de stad in te richten ten gerieve van zijne patiënten, respect. van de patiënten van die collegae, die in deze aangelegenheid dezelfde opvattingen huldigen.

Naar mijn meening hoort echter een goed tandarts, nacht en dag ter beschikking te staan. Dit zijn ook eischen van „karakter, eerlijk-

heid en fatsoen." Bij nalatigheid in deze blijven de „funeste gevolgen" ook voor de in Utrecht gediplomeerden niet uit.

Gaarne neem ik ten slotte de vrijheid den Heer Van Hasselt en andere „representative men" van de N. M. v. T. een grondige herziening van geestes-attitude alsmede stijl dringend aan te bevelen.

Enthousiasme behoeft niet in fanatisme te ontaarden. Het eerste is edel, door het laatste vervalt men gauw in potsierlijke donquichotterie, die thans uit den tijd is.

Een rustige atmosfeer komt aan de ware „bevordering van de Tandheelkunde" en voor de „standing" der beoefenaars alleszins ten goede.

KLEIN.

Waarde Hoofdredacteur!

Hartelijk dank voor de toezending van het manuscript van Herr Klein. Het lezen ervan heeft me eenige genoegelijke oogenblikken bezorgd. Niet zoozeer om de waarschijnlijk ironisch bedoelde „sneer" aan 't adres van onzen Genootschap-secretaris voor den „stijl" van zijn notulen, maar meer om de verregaande belachelijkheid dat iemand als Herr Kl. zich durft aan te matigen lesjes uit te deelen over eerlijkheid, fatsoen en ethiek. Het doet wel heel sterk denken aan de bekende „geestes-attitude" van sommige onzer oostelijke naburen, wier arrogantie recht evenredig is aan de grootte van hun mond, en die zich daarmee over den ganschen aardbodem zoo innig bemind hebben weten te maken.

Het zal niet in Uwe bedoeling liggen, dat ik uitvoerig op het proza van Herr Kl. inga, maar toch zult U mij wel willen veroorloven enkele kantteekeningen te maken, vooral ten dienste onzer niet in den Haag wonende collega's, die niet zoo op de hoogte kunnen zijn wie en wat deze meneer eigenlijk is.

Jaren geleden, als techniker in ons land gekomen, is hij in dienst getreden bij tandarts Pinkhof in den Haag en is al spoedig begonnen de geheele tandheelkunde clandestien uit te oefenen, daarbij gedekt door den naam en de bevoegdheid van P. Toen den naam van dezen laatste, die al jaren niet meer practiseerde, eindelijk van het praktijkbord verdween, wist Kl. een medicus (mondarts) te bewegen zijn praktijk naar het huis van Kl. over te brengen om hem zodoende verder te dekken.

Nadat het bekende technikerswetje eindelijk was aangenomen, meende hij het verder wel zonder die „dekkerij" te kunnen stellen en oefent hij thans de praktijk op eigen risico uit. Als dit alles nu niet eerlijk, fatsoenlijk en ethisch is, wat is het dan wel?

Maar nu is er nog iets en dat verklaart waarom Herr Kl. zoo dapper in het krijt treedt wanneer er gesproken wordt van „gemis aan inzicht in tandheelkundige toestanden bij hogere en lagere autoriteiten."

Volgens zijn eigen, niet onder stoelen en banken gestoken, bewering, zou zijn invloed op die „hoogere en lagere (vooral hoogere) autoriteiten” zóó groot zijn dat het laatste technikerswetje nu wel niet door hem is gemaakt, maar dan toch zoo goed alsof...! Nu begrijpt iedereen dan ook dat in den vervolge Herr Kl. op de meest eerlijke, fatsoenlijke en karaktervolle wijze zich zal houden aan letter en geest van die wet en er geen oogenblik aan denkt ook maar iets te doen zooals zijn confrater S. uit Rotterdam gedaan heeft, en waarvoor deze laatste trouwens niet malsch is gestraft. Geen tand of kies zal Herr Kl. extraheeren of vullen, geen pulpa behandelen, geen orthodontisch geval entameeren, ja zelfs geen tandsteen verwijderen, al was het bij een kind van nog geen 6 jaar of het zal moeten vallen onder het begrip: toepassing der volledige tandprothese!

Wie lacht daar?

Wat nu ten slotte het geval „Denta” betreft, de nonsens (om geen krachtiger, maar juistere term te gebruiken) ligt er zóó dik op, zoowel wat de „feiten” in den brief van Herr Klein's amice aangaat als in de conclusies die hij trekt nadat hij „op grond van deugdelijke informaties den inhoud van dezen brief heeft geverifieerd,” dat ik 't eigenlijk zonde en jammer vind van de plaatsruimte in ons Tijdschrift daar verder op in te gaan.

Doch het is nu eenmaal gewoonte in het Bestuur van „Denta” elke klacht hoe pietluttig en hoe idioot ze ook moge schijnen, grondig te onderzoeken. Ik heb daarom den Voorzitter van „Denta”, collega Klinkhamer verzocht ook deze klacht(!) te onderzoeken. 't Resultaat zal hij U doen toekomen en wilt U zeker ook wel afdrukken.

Met collegiale groeten, gaarne

t. a. v.

VAN HASSELT.

Den Haag, 30 Juni 1927.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van de beschuldiging van den heer Klein aan het adres van D.E.N.T.A. wil ik U — hoewel het eigenlijk volmaakt overbodig is — uitdrukkelijk verklaren dat aan onze kliniek, *nimmer* eenige tandheelkundige behandeling, welke ook, verricht is door onbevoegden, en derhalve deze belachelijke beschuldiging absoluut onwaar is.

Wat betreft het geval van nabloeding, het eenige geval waarin een patiënt is aangeraden zich tot de E. D. H. te wenden, is wanneer den volgenden dag het Instituut is gesloten en de tandarts die de extractie heeft verricht onbereikbaar mocht zijn.

Dit geschiedt echter niet op last van het Bestuur, daar

o. m. ondergeteekende zich bereid heeft verklaard alle eventueele nabloedingen te willen behandelen, maar is de patiënte in eigen belang aangeraden om haar eventueele vergeefsche moeite te besparen.

Met coll. groet,

J. M. KLINKHAMER,

Voorzitter D.E.N.T.A.

Wij hebben het stuk van den heer Klein opgenomen, omdat wij zelfs den *schijn* wilden vermijden het te vreezen. Niet alleen echter dat hiermede de discussie onherroepelijk is gesloten, tevens wenschen wij mede te deelen dat soortgelijke artikelen voortaan zullen worden geweigerd, omdat de ruimte in dit Tijdschrift voor nuttiger zaken noodig is!

RED.